

Na 12 straneh formata A4 so v »Goráh« nanižani nekateri najzanimivejši utrinki iz življenja slovenskih gornikov v Argentini v zadnjih nekaj letih. **Blaž Razinger mlajši** tako piše, kako je skupina petih slovenskih andinistov 26. februarja 1990 priplezala na 1958 metrov visoko goro zahodno od Cerro Capilla, ki dotlej še ni imela imena, in jo imenovala po najstarejšem planincu iz te peterice Dinku Bertoncelju »Torrecilla de Dinko«, »in sicer kljub ugovoru vodje pohoda«, se pravi Dinka, kot je zapisano v poročilu. **Damijan Eiletz in Bogdan Bertoncelj** pišeta, kako je četverica slovenskih andinistov 28. in 29. januarja 1992 splezala prek južne stene na 2257 metrov visoki Cerro Bonete, eno od višjih gorá narodnega parka Nahuel Huapi, med njimi pa je bil spet Dinko Bertoncelj. **Marjan Mavrič, Monika L. Kambič in Irena Žužek** pišejo o svojih doživetjih v različnih patagonskih gorskih predelih, **Maria Höffler-Jereb** pa se spominja nekaterih podrobnosti iz svojega življenja z Martinom (Davorinom) Jerebom, ustanovnim članom SPD Bariloče, ki je umrl pred dvema letoma. Poleg tega neumorni kronist Arko piše o slovenskem gorništvu v Argentini od leta 1988 do 1993.

Šesto številko gorniške priloge Goré sta uredila dr. Vojko Arko in **dr. Stane Žužek** ter tehnično **Tine Debeljak**, izid pa so s svojimi darovi omogočili Slovensko planinsko društvo, bariloški Slovenci in prijatelji gorá.

M. R.

Vodnik po plezališčih Slovenije

Česnov, Cedilnikov in Skokov vodnik Plezališča Slovenije (založba Sidarta, 1994) je lep za pogledati in prijeti, ni štorast za nositi in bo do svoje druge izdaje najbolj popoln vodnik po slovenskih plezalnih vrsticah. Notri je vse, kar je količkaj zanimivega in varno opremljenega: 38 plezališč z vsemi svojimi 1259 smermi. Ta popis je s pomočjo lokalnih plezalcev pripravil **Tomo Česen**, porisal pa je vse stene **Danilo Cedilnik**, izredno natančno in pregledno. Večina sten je predstavljena najprej miniaturno, potem pa po delih. Popoln popis vseh smeri v stenah in natančne skice onemogočajo, da katerikoli smeri ne bi našli.

Temu pohvalnemu uvodu bi moral slediti uničujoči »Ampak, ...«. Ampak zaenkrat v knjigi pri najslabši volji čisto nič slabega ne najdem (da ne bo pomote: dobil sem samo recenzijski izvod, pa sok in piškote na tiskovni konferenci), pa še edina te vrste je pri nas. Knjiga je taka, kot bi jo napisal sam, če bi imel denar, čas, informatorje, oblikovalce, risarje, soferja in talent. Ker taka knjiga onemogoča kritični ekshibicionizem, se lahko kritika hitro neha — ampak še dobro, da imamo ne le plezalne, ampak tudi

kritične priročnike, ki ukazujejo kritikastru povedati še nekaj o ustvarjalnemu razvoju pisca, o bralcu, o drastičnem razkoraku med avtorjevo intenco in realnim učinkom, izvirnosti ipd. Ampak tukaj nima posebnega haska ugotavljati avtorjevega razvoja ali padca (Česnovi prejšnji vodniki so iz drugega filma, Cedilnik, mislim, prvič riše vodnik, Sidarta pa nadaljuje vzorec iz 111 izletov). Porabnikov je, če bi štel le prodane izvode, zelo malo, pod tisoč, knjiga je torej namenjena elitni publiki — jaz sem pa mislil, da postaja športno plezanje množičen šport! Vendar se je pokazalo, da veliko tako imenovanih alpinistov vodnika sploh ni kupilo in da je povprečen slovenski alpinist kljub imenitni tekmovalnosti tega športa še vedno, bi rekel, metodološko zabit. (Aaa, končno nekaj za kritizirati!). Intenca in učinek? S tem je vse v redu, kot že rečeno. V vodniku so vse meni potrebne informacije: orientacija stene, najprimernejši čas za plezanje, karakteristika stene, prenočišča, majhen zemljevid z vrisanim dostopom do stene in še grafikon, ki pove številčno zastopanost smeri posameznih težavnostnih stopenj v vsakem vrstcu. To je izvirnost: netradicionalna, pa zelo uporabna informacija, ki jo dopolni še preglednica z naslovom Razvrstitev plezališč po težavnosti smeri, ki pomaga izbrati vrtec po plezalčevi meri, bi se reklo. In izvirni so še priporočeni časi za dostop do sten.

To je predvsem enkrat sodobno. Poleg tega pa je treba poudariti, da je vodnik tudi malo naravovarstven. V uvodu navaja k skrbi za okolje, pove, kdaj je, na primer, v Podpeči odsvetovano plezati (kar bi bilo fino še bolj poudariti) in nagovarja, naj nove smeri opremljajo le tisti, ki znajo to opraviti varno in za dolgo časa. Upajmo, da bo priporočilo vsaj malo zaleglo, še posebej, ker ne kaže, da bo načrt **Igorja Jamnikarja** o enotni varni opremljenosti slovenskih plezališč kmalu realiziran.

Sama hvala torej! Vodnik sem v teh nekaj tednih močno zmrcvaril: pustil sem ga na dežju in popacal z medom (kot se frikotu spodobi, ne s klobaso), da bom moral priti do novega. Čisto zares!

Aleš Bjelčevič

Tone Cevc: Velika planina

Velika planina je naša največja visokogorska planina, danes le dobro uro oddaljena od glavnega mesta Ljubljane. Za pastirji, divjimi lovci, iskalci rud so ta prelepi del slovenske zemlje pričeli po prvi svetovni vojni odkrivati tudi planinci, smučarji in turisti. Prek Velike, Male in Gojske planine vodijo številne planinske poti: iz Stahovice, Kopišča, Kamniške Bistrice ter Črnivca, Kranjskega Raka, Luč in Korošice. Ob lepem vremenu, ob koncih tedna,

ob različnih prireditvah, pozimi in poleti je tu zelo veliko obiskovalcev vseh starosti.

Na teh planinah je tudi zelo veliko pastirskih stanov, v katerih prebivajo čuvaji številnih čred goveje živine, ki se v poletnih mesecih pase tod. **Dr. Anton Cevc**, etnolog in umetnostni zgodovinar, je v knjigi »Velika planina — življenje, delo in izročilo pastirjev« opisal življenje, delo in pastirjevo izročilo. Poleg uvoda je podan geografski položaj Velike planine, zgodovina in začetek gospodarskega izkoriščanja pašnikov ter pravice pastirjev v pašni skupnosti. Temu sledi poglavje s podrobnimi opisi živine. Najzanimivejši je tretji del z opisi razporeditve pastirskih koč in njihove notranjosti. Temu sledijo opisi pastirjeve opreme od koša, stola za molžo, posode, cedila in lesenega pribora do roga. V predzadnjem poglavju pa najdemo opise pastirjevega dela, prehrane, oblačila ter zapise o njegovem prostem času. Sledijo še zapisi o začetkih turističnega razvoja Velike planine.

Na koncu knjige je povzetek vsebine v nemščini in 111 črno belih in barvnih ilustracij različnih avtorjev. Opremo, likovno ureditev in risbe je prispeval **ing. arh. Vlasto Kopač**. Predgovor knjigi je napisal **prof. Tine Orel**, dolgoletni odgovorni urednik Planinskega vestnika.

Knjiga, ki je dotlej izšla že dvakrat (1972 in 1987) pri Državni založbi Slovenije, je v jubilejnim letu slovenskega planinstva 1993. doživela v samozaložbi še tretji, dopolnjeni natis, ki ga avtor posveča 80-letnici arhitekta Vlasta Kopača, častnega predsednika PZS. Pri tej izdaji so sodelovali še Inštitut za slovensko narodopisje ZRC SAZU, Skupščina občine Kamnik, Kulturni center Kamnik, SKB banka v Kamniku in Domžalah ter Živilska industrija Mercator-Eta.

Knjigo predstavljamo planinski in drugi slovenski javnosti v tem času tudi zato, ker so za take publikacije sedaj dokaj hudi časi. Za pisanje me je spodbudilo tudi dejstvo, da knjiga ni naprodaj ne pri Planinski založbi PZS, niti v Domžalskem planinskem domu na Veliki planini, ki sem ga obiskal letošnjega 22. maja, ko sem se udeležil Rokovnjaškega pohoda. Ob tem sem opazil, da v domu lahko marsikaj postrežejo, nimajo pa naprodaj niti planinskega vodnika **Petra Ficka** *Kamniške in Savinjske Alpe*.

Ciril Velkovrh

Veliki atlas Slovenije za voznike in izletnike

Pred kratkim je Eurotrade iz Ljubljane pripravila Veliki atlas Slovenije za voznike in izletnike. Trenutno je v slovenščini, že pred glavno turistično sezono mu bodo sledile angleška, nem-

ška, italijanska in ruska verzija. Je žepnega formata in obsega 80 strani načrtov in kart ter okoli 140 strani tekstov. Urednik **Jože Štivan** je zbral dobro skupino, ki je znala pripraviti zanimivo in koristno turistično publikacijo.

Za pohodnike in planince so prav gotovo najbolj zanimivi opisi natančno 100 izletov, ki jih je pripravil **Drago Kralj**. Uporabnika vodijo v najbolj zanimive kraje Slovenije, ki si jih velja ogledati, ki bi jih vsak Slovenec skoraj moral obiskati. Privlačijo že naslovi: Skrivališče Apolona, Pravljica pod Vrtačo, Skrivnostni Vintgar, Gotski lepotic, Prežihove Bele vode, Prisoje hramov in zidanic, Spomin na bobre ..., da jih navedemo le nekaj. Opisi si sistematično sledijo po naslednjih poglavjih: cilj, lega, izhodišče in dostop, gostišče, zanimivost, razgled in opomba. Vsakemu opisu je dodana še podrobna skica lege, poti in zanimivih objektov.

Tudi sicer so ob zemljevidih v merilu 1 : 150 000 in načrtih večjih mest najbolj privlačni pravi opisi, ki so na ožjih listih vloženi med dva lista zemljevida. Ti so sicer zgolj orientacijski (za podrobno znanje bo uporabnik moral seči po dodatni literaturi, ki so jo navedli na koncu tega poglavja), vendar se zdi, da niso ničesar prezrli, da nas opozorijo na vsako pomembnejšo zanimivost vseh krajev in območij.

V drugem delu so priloženi listi zemljevida Evrope v merilu 1 : 3 500 000 z abecednim kazalom vseh vpisanih imen. Tako kazalo (z razdaljnikom in splošnim opisom Slovenije) ima tudi prvi del atlasa.

Atlas stane okoli 2500 tolarjev in si ga je glede na množico podatkov vredno kupiti.

Peter Svetik

Števerjanska ledinska imena

Slovensko planinsko društvo v Gorici je ob koncu lanskega leta s pomočjo števerjanske občine, Kmečke banke Gorica, Briške gorske skupnosti in KD Briški grič izdalo zanimivo knjigo *Krajevna, ledinska in vodna imena v Števerjanu*. Avtor dela je **Vlado Klemše**, znani slovenski planinski delavec in nekdajni večletni predsednik SPD Gorica, novinar Primorskega dnevnika in neumorni zbiralec ledinskih imen v slovenskih krajih v Goriški pokrajini.

Povezujoč zapiske o pogovorih z ljudmi na Goriškem z imeni, zapisanimi v katastrskih mapah in v drugih uradnih dokumentih, je že pred izidom tega dela pisal prispevke s seznami imen in zemljevidi v Primorskem dnevniku, v Sovodenjskem zborniku in (o Doberdobskem krasu) v Zborniku goriške sekcije CAI II Carso Isontino tra Gorizia e Monfalcone iz leta 1984.